

Fullmäktige 15.09.2025

Motion om att minska utsläppen från byggande som en del av klimatkalkylerna och klimatfärdplanen

Beredning och upplysningar:
Ikonen Anna

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Henna Kajavas m.fl. motion 24.2.2025 om att minska utsläppen från byggande som en del av klimatkalkylerna och klimatfärdplanen, och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Motionen

Henna Kajava och 23 andra ledamöter lämnade 24.2.2025 en motion om att minska utsläppen från byggande som en del av klimatkalkylerna och klimatfärdplanen.

I motionen föreslås det att klimatutsläppen från byggande inkluderas i klimatkalkylerna i Esbo och att staden aktivt strävar efter att minska utsläppen från byggande. De klimatutsläpp som byggandet orsakar ska beaktas som en del av planläggningen och klimatkalkylerna. Det måste finnas särskilt starka grunder för rivning av byggnader. Genom att använda material som cirkuleras, trä och klimatsmart betong kan man avsevärt minska utsläppen från byggandet. Byggnader och byggande orsakar sammanlagt cirka en tredjedel av Finlands totala utsläpp.

Svar på motionen

Målet att minska utsläppen från byggande som lyfts fram i motionen är viktigt och aktuellt. Esbo har redan förbundit sig att få växthusgasutsläpp från konsumtion att minska i färdplanen för ett klimatneutralt Esbo 2030.

Det är inte ändamålsenligt att inkludera konsumtionsrelaterade utsläpp från byggande direkt i stadens mål om klimatneutralitet, som i första hand baserar sig på areala utsläpp. Kalkyl av areala utsläpp är det huvudsakliga övervakningsverktyget i städerna, eftersom det ligger i linje med de nationella klimatmålen. Däremot har det inte ställts upp några nationella mål för utsläpp som beror på konsumtion. Detta

minskar dock inte betydelsen av utsläpp från byggande, utan betonar behovet av kompletterande, riktat arbete för att stävja dem.

Helsingforsregionens miljötjänster beräknar och rapporterar årligen om klimatutsläppen från konsumtion i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Beräkningen och uppföljningen av utsläpp genomförs i enlighet med den modell för beräkning av utsläpp som HRM och städerna har utvecklat tillsammans och som har varit i bruk sedan år 2007. I likhet med många motsvarande stadsspecifika metoder baserar sig beräkningen på GPC-standarden (Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories) (WRI, C40 och ICLEI 2014). Kalkylerna fokuserar särskilt på energiförbrukningen samt växthusgasutsläppen från funktioner i stadsområden.

I en internationell referensram för utsläppsberäkning motsvarar granskningen en så kallad Scope 1- och Scope 2-analys, vilket innebär att exempelvis utsläpp från byggande (Scope 3) inte beaktas.

Konsumtions- och områdesbaserade kalkyler överlappar delvis varandra, och kan därför inte direkt sammanslås. De olika kalkylerna kompletterar dock varandra väl. Metoderna för beräkning av de konsumtionsbaserade utsläppen är för närvarande mycket grova inom många sektorer, inklusive utsläpp från byggande. Vi strävar också efter att utveckla en utsläppsuppföljning för byggandet som bättre speglar verkligheten, och vi för en aktiv dialog med andra städer om att utveckla uppföljningen av utsläpp från byggande i hela huvudstadsregionen, eftersom en så stor del av byggandet i Finland är koncentrerat till detta område.

Eftersom de konsumtionsbaserade utsläppen är så betydande i förhållande till de förbrukningsbaserade utsläppen, och eftersom till exempel städerna har ett stort inflytande på byggandet, har vi börjat utveckla en kalkyl av de konsumtionsbaserade utsläppen också för städer. Finlands miljöcentral har kalkylerat de konsumtionsrelaterade utsläppen för alla städer i Finland, och dessutom har Esbo deltagit bland annat i projektet Kulma, där också Sitowise har beräknat de konsumtionsrelaterade utsläppen för Esbo. Även kunskapsunderlaget för utsläppsutvecklingen inom byggverksamhet har utvecklats. År 2024 gjorde Sitowise ett projekt för Esbo stad, där klimatscenerierna för byggandet i Esbo granskades för perioden 2022–2060. I scenarierna betonas volymen av de totala utsläppen från byggandet och i synnerhet utsläppen från materialtillverkning. Scenarierna visar att utsläppen från tillverkningen av byggmaterial redan nu utgör en stor del av byggandets klimatavtryck, och efter år 2030 kommer de att överstiga utsläppen från energi och därefter vara den största utsläppskällan inom byggande.

Esbo stads mål är att minska utsläppen och andra miljöeffekter under byggandets hela livscykel. Byggandets klimatpåverkan beaktas både i generalplaneringen och i detaljplaneringen. Vid placeringen av funktioner i den kommande Esbo generalplan 2060 som är under beredning beaktas områdenas byggbarhet och man strävar efter att utnyttja befintlig infrastruktur så effektivt som möjligt, vilket ökar resurs- och materialeffektiviteten. I planutkastet har man också styrt hanteringen av jordmassor. Den utsläppsberäkning som ingår i bedömningen av planens effekter omfattar också utsläpp från byggande. I detaljplaneringen beaktas de faktorer som påverkar utsläppen från byggandet och vid behov utarbetas separata utredningar bland annat i anslutning till inledande byggsleden eller rivning. I detaljplaneringen används verktyget Planect för att bedöma klimatavtrycket och handavtrycket.

Affärsverket Esbo lokaler främjar byggande av trä i sådana objekt där det är naturligt och där kostnaderna för hela livscykeln är skäligen. Sådana objekt har varit bland annat permanenta och flyttbara daghem samt flyttbara skolor. Den senaste skolan som byggts av trä är skolan och daghemsprojektet Tiistilän koulu ja päiväkoti.

Esbo stad har förbundit sig till Green Deal-avtalet för hållbar rivning, som uppmuntrar till att främja materialeffektivitet i rivningsprojekt. Dessutom beaktar Esbo återvinningsgraden i alla rivningsavtal.

Den nya bygglagen styr till att beakta utsläpp som uppstår underbyggnadens hela livscykel. Inom ramen för lagen ska en klimatdeklaration upprättas för nybyggnadsprojekt inom bostadsproduktionen (exklusive småhus). Gränsvärdet för klimatavtryck på stadsnivå inom bostadsbyggande är ett sätt att styra utsläppen från byggandet. Esbo stad har därför antecknat följande i budgeten för 2025: "Under år 2025 bereder staden gränsvärden för direkta och indirekta koldioxidutsläpp från byggprojekt" (s. 150).

De riksomfattande gränsvärdena för klimatavtryck från nybyggnad har varit på remiss för utlåtande. Affärsverket Esbo lokalers egna projekt som genomförts utifrån de preliminära beräkningarna underskrider mycket väl de föreslagna gränsvärdena för klimatavtryck, men i fråga om de värden som kommer att skärpas kan det uppstå utmaningar. Dessutom kommer energianvändningen i byggnader i fortsättningen att påverkas av EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda och den nationella tillämpningen av direktivet, som fortfarande bearbetas. Direktivet kan ha en betydande inverkan på de bestämmelser och krav som styr byggandet.

Under denna fullmäktigeperiod har Esbo stad möjlighet att på ett mer systematiskt sätt än tidigare svara på klimatpåverkan från byggande. Staden kan i betydande grad styra byggandets klimateffekter till exempel genom planläggning, villkor för överlåtelse av tomter, inriktning av investeringar och tillsammans med andra städer skapa en långsiktig vision för utvecklingen av marknaden för klimatsmart byggmaterial samt förutsättningar för ett kretslopp för byggmaterial.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 11.8.2025 § 234

Förslag

Föredragande
Stadsmiljödirektör Isotalo Olli

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Henna Kajavas m.fl. motion 24.2.2025 om att minska utsläppen från byggande som en del av klimatkalkylerna och klimatfärdplanen, och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite Rakentamisen päästöjen vähentäminen osana hiilineutraalislaskentaa ja ilmastokarttaa

För kännedom